Když ochrana přírody rozmlouvá se svým okolím

Vojtěch Kotecký
Centrum pro otázky životního prostředí
Univerzity Karlovy

Foto: Michal Klajban (Hikingisgood.com) via Wikipedia Commons

Vleky v NPR Praděd: čemu dává přednost veřejné mínění?
Reprezentativní vzorek, N = 1170

Data: TNS Factum pro SCHKO ČR, 2002

Tři otázky

- Co si lidé myslí?

Ochrana přírody by měla mít přednost před podnikáním...
Reprezentativní vzorek, N = 2015

Rozhodně souhlasím

Rozhodně nesouhlasím

Data: Katedra environmentálních studií FSS MU, 2015

...před názory místních

Reprezentativní vzorek, N = 2015

Data: Katedra environmentálních studií FSS MU, 2015

Měl by se v české krajině výskyt...
Reprezentativní vzorek, N = 2015

Data: Katedra environmentálních studií FSS MU, 2015

Tři otázky

- Co si lidé myslí?
- Co vědí?

původního mlýnského náhonu. Má sloužit obojživelníkům a vodnímu hmyzu, vázanému na stojaté vody.

OTÁZKA PRO DĚTI

Co je to partenogeneze? *(Pokud nevíte, správnou odpověď najdete na příští tabuli NS)*

Odpověď na předchozí otázku: Nejen že je vřetenuška krásně zbarvená (zelenočerveně), ale vypouští v případě nebezpečí sloučeniny kyanidu, nepříjemné pro predátory.

Slyšeli jste někdy termín „biodiverzita“?
Reprezentativní vzorek, N = 1008

Data: Eurobarometr, 2015

Poznej a chraň.

Dobrá. Ale co (a jak?) by měli poznat?

Tři otázky

- Co si lidé myslí?
- Co vědí?
- **Co je inspiruje?**

Jinými slovy: Co je bude inspirovat k ochraně přírody?

Souvisí vztah Američanů ke zvířatům s kulturními hodnotami v zemi, odkud (kdysi) přišla rodina?
Reprezentativní vzorek, N = 1008

r = 0,68
P < 0,05

Zdroj: Manfredo et al. 2016: *Cons. Biol.* 30: 287–296

Interpretace má:

- Provokovat k přemýšlení;
- Odhalovat;
- Vytvářet vztah.

Interpretace má:

- Provokovat k přemýšlení;
- Odhalovat;
- Vytvářet vztah.

(Nikoli informovat.)

Ještěrka živorodá.

Kropenáč vytrvalý. © Čestmír Ondráček.

opuštěna a v současné době je největším problémem jejich zarůstání dřevinami a šíření agresivních odnožujících bylin. V rámci péče o rezervaci je proto především nutné soustavně bránit pokračujícímu šíření náletového smrku a konkurenčně silných travin. Území bylo rovněž v minulosti několikrát negativně ovlivněno pokusy o zalesnění a intenzifikaci odvodnění.

V nejcennějších partiích vhkých a rašelinných luk a pramenišť se však dosud zachovala řada chráněných a vzácných druhů rostlin, včetně takových, které se již v nižších nadmořských výškách ostatních oblastí Krušných hor nevyskytují, anebo jen velmi vzácně. Jedná se například o **kropenáč vytrvalý** (*Swertia perennis*), **kontryhel ledvinitý** (*Alchemilla reniformis*), **prstnatec plamatý** (*Dactylorhiza maculata*) nebo **běloprstku bělavou** (*Leucorchis albida*), z ostatních lze jmenovat například chráněné či ohrožené druhy **prstnatec Fuchsův** (*Dactylorhiza fuchsii*), **tučnici obecnou** (*Pinguicula vulgaris*), **vratičku měsíční** (*Botrychium lunaria*), **prhu arniku** (*Arnica montana*), **všivec ladní** (*Pedicularis sylvatica*), **rosnatku okrouhlolistou** (*Drosera rotundifolia*), **koprník štětinolistý** (*Meum athamanticum*), **pětiprstku žežulník** (*Gymnadenia conopsea*), **hadí mord nízký** (*Scorzonera humilis*), **jetel kaštanový** (*Trifolium spadiceum*), **klikvu bahenní** (*Oxycoccus palustris*), **zvonečník černý** (*Phyteuma nigrum*), **ostřici chudokvětou** (*Carex pauciflora*) a další.

Z chráněných živočichů je trvalým obyvatelem rezervace například **bramborníček hnědý** (*Saxicola rubetra*), **křepelka polní** (*Coturnix coturnix*), **chřástal polní** (*Crex crex*), **ještěrka živorodá** (*Zootoca vivipara*) nebo **zmije obecná** (*Vipera berus*). Dosud provedenými průzkumy zde byla zastižena rovněž řada vzácných a ustupujících druhů brouků vázaných na nelesní horské biotopy.

glopolis

Národní přírodní rezervace Salajka
Karpatský jedlobukový les

Strakapoud bělohřbetý se živí se hmyzem, který žije v mrtvém dřevě. (Foto: D. Klimek)

Mozkovka roselovitá již od pohledu dělá čest svému jménu. (Foto: A. Vašesová)

Šupinovka ohnivá tu roste na trouchnivějících kmenech jehličnanů. (Foto: J. Wolfová)

Mohutné padlé stromy se postupně rozkládají. (Foto: R. Jeskult)

712 – 820 m n. m. / 21,95 ha

Už přes 70 let bez těžby

Pod ochranou starých trouchnivějících kmenů buků a jedlí, mezi vývraty, zlomy a souušemi, vyrůstá neobyčejně různorodý les. Stáří některých stromů je 350 - 400 let, mimořádně silná jedle mají výšku přes 50 m a průměr 115 cm. Od roku 1937 se tu příroda vyvíjí bez vlivu člověka.

Prales houbám svědčí

Bylo jich tu objeveno na 250 různých druhů. Daří se zde i ohroženým „pralesním" ptákům.

Bez péče to (obvykle) nejde

A právě u pralesů jde. Proto můžete v Salajce pozorovat velkolepé přírodní divadlo, které je k vidění už jen výjimečně.

EN

The Salajka National Nature Reserve was established to protect a unique Carpathian fir – beech forest. Some trees are 350–400 years old, the unusually sturdy firs are over 50 m high and has a diameter about 115 cm. At the site, nature has been developing without human interventions since 1937.
Thank you for your helpful, nature-friendly behaviour.

Víte, že...

...jeden z nejstarších a nejsilnějších stromů v Beskydech rostl právě zde? Jedle Tlustá Tonka se dožila více než 500 let za úctyhodné výšky 37 metrů a průměru 194 cm. Padla v roce 1942.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

O toto území pečuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Beskydy.
Přírodu tady chráníme pro Vás. Děkujeme, že nám pomáháte.

- Hranice území je vyznačena dvěma vodorovnými červenými pruhy na stromech či sloupcích. Spodní pruh je namalovaný po celém obvodu, horní pak na té výseči, která není součástí rezervace.
- Kvůli zachování zdejší přírody, kde se ukrývá a rozmnožuje řada vzácných druhů živočichů, je rezervace veřejnosti přístupná pouze po turistické stezce po její hranici, vstup do rezervace není dovolen. Děkujeme Vám.

glopolis

POZOR!
NEBEZPEČÍ PÁDU STROMU!
VSTUP NA VLASTNÍ NEBEZPEČÍ!
WARNING!
DANGER OF FALLING TREES!
ENTRY ON YOUR OWN RISK!
VORSICHT!
GEFAHR DES BAUMFALLENS!
EINTRITT AUF EIGENE GEFAHR!
LESY ČR

Vstupujete do lesa, v němž hospodaří čas a přírodní živly.
Stromy se tu rodí, rostou, stárnou a umírají.
I za bezvětří hrozí pád větví a stromů. Buďte opatrní.
VSTUP
NA VLASTNÍ
NEBEZPEČÍ
AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Co vás v divoké přírodě potěší?
Hodně – středně – málo – vůbec (reprezentativní průzkum, N = 2018)

Data: Katedra environmentálních studií FSS MU, 2015

Foto: Lidewijde via Wikipedia Commons

Foto: K. Pitk via Wikipedia Commons, Isle of Man Government via Wikipedia Commons

Foto: Juandev via Wikipedia Commons

Foto: Patrice77 via Wikipedia Commons

Foto: Jitka Erbenová via Wikipedia Commons, Patrice77 via Wikipedia Commons

Děkuji za pozornost.

vojtech.kotecky@czp.cuni.cz

@VojtechKotecky